

Elu ja loomine

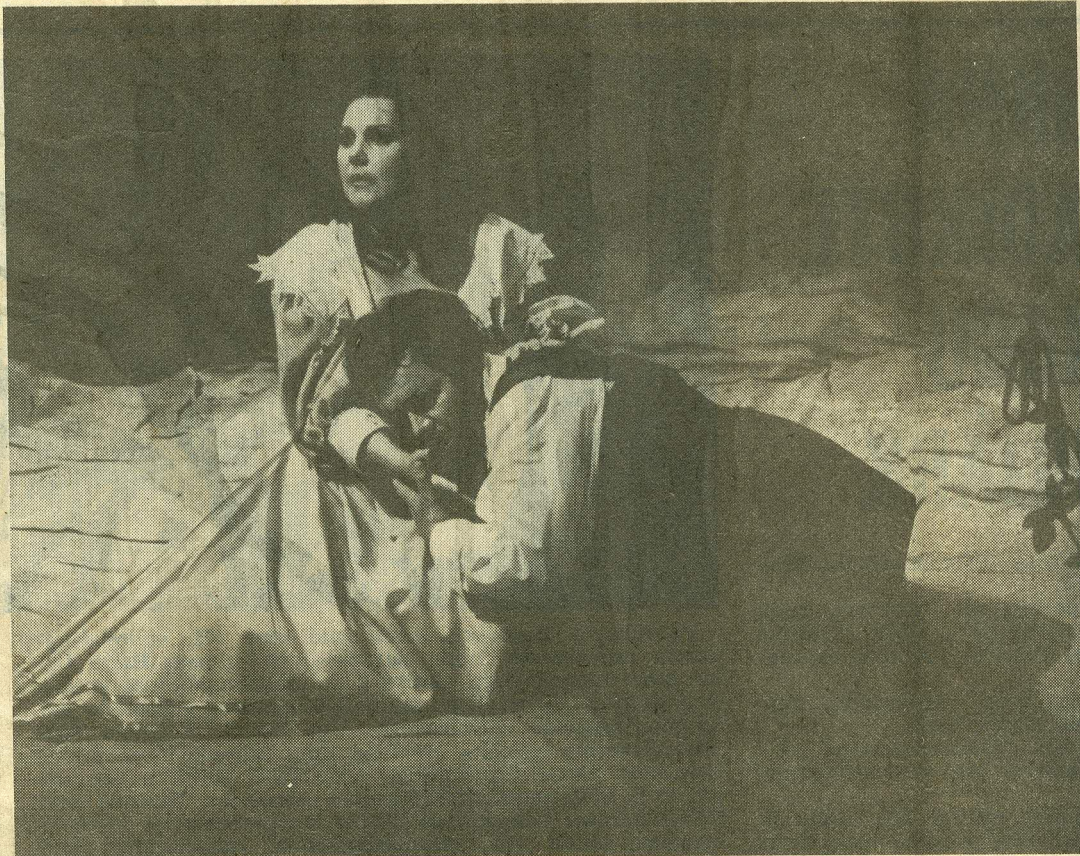
PIDU KESET SUURT P

• Mõned mõtted «Reigi õpetajast» •

Kesk muljeterohkeid ja siireliõhnalisi G. Otsa päevi kinkis RAT «Estonia» üle hulga aja ka kodurahvale meeli-ülendava elamuse — Eduard Tubina ooperi «Reigi õpetaja». Teeb heameelt, et selle lavastuse näol on meie rahvale nüüd üks selge tegu näha ja kuulda antud, millel tegutsemisvabaduse hõng juures. Jääb üle ainult imetleda seniste tšensorite «nupukust» mõtlemaks välja põhjusi sellise teose keelustamiseks! Aga noh, jäägu see asjaosaliste hingele.

Ühe kuulamise järel ei julge laskuda süvaanalüüsi ja eks teevad seda edaspidi kompetentsemad ja selleks kutsutud. «Barbara von Tisenhuseniga» võrreldes tunduvad vokaalpartiid küll napimad, kuid seda kontsentreeritumad ja väljendusrikkamad. Igal juhul hea materjal ja hästi teostatud.

Kuuldud esietendusel (5. juuni) kõitsid kõik kolm peategelast mõtestatud ja hinges- tatud laulmise ning hea partneritunnetusega. Ivo Kuuse Kempe on esimeses etteastes oma mehelikke väärtusi tunnetav enesekindel uljaspea, kes astub kõhklemata vallutajateele. Kahju, et helilooja ja libretist pole arendanud mõtet, mida E. Tubin ise avaldanud oma kirjas lavastaja Arne Mikule: «... vaene Kempe annaks C. kohtu ees heameelega tagasi, et oma nahka päästa, kuid naine on nii põhjalikult armastama hakanud, et Kempel pole pääsu!...» See tõik annaks Kempe rollile muidugi mitte just kõige õilsama varjundi, kuid mis parata — väga elulise ja vist ka inimliku. I. Kuusk viib praegu oma Kempe jõulise ja mehise mehena lõpuni, ja seda heas vokaalses vormis. Jääb avaldada vaid kahetsust, et selliste võimetega lauljal pole olnud pikal lavateel võimalust

MARIKA EENSALU (Catharina) ja IVO KUUSK (Jonas Kempe).

Toomas Velmeri foto (ETA)

kehastada Massenet' Wertherit.

(Loodame, et nii nagu maailma draamalavadel on taas leitud tee näitleja-isiksuse juurde, jõuab see ka ooperiteatrisse. Teatrilugu on ju tõestanud, et ka lavastaja fantaasia saab rikkamalt lennata, kui ta lähtub tegijate potentsiaalidest. Ja vastupidi — mis kasu on lavastaja ideedest ja piüdlustest, kui teos-

tajatel jääb nappima näiteks vokaalsetest võimetest, nagu see on kahetsusväärset juhtunud «Vikerlaste» solistide imeliste vokaalpartidega praeguses «Vanemuise» lavastuses, mida nüüd ka Tallinnas näidati. Tänapäeval pole selline allahindlus enam võimalik ega vajalik.)

Julgen väita, et «Reigi õpetaja» 3. pilt on eesti ooperiloomingu kauneim lehekülj —

asetaksin selle oma mõjujõult E. Aava «Vikerlaste» Juta-Ülo dueti kõrval. Marika Eensalu lauljateele on toonud see ooper õnneliku lehekülje. Osa sobib talle kõigiti — vokaalselt särav, sisepeinged hästi välja mängitud; protest halli elu vastu, millegi lum-mava ootamine ja suur kirgastumine läbi leitud armastuse.

Peab ütlema, et 3. pildis on

lu ja looming

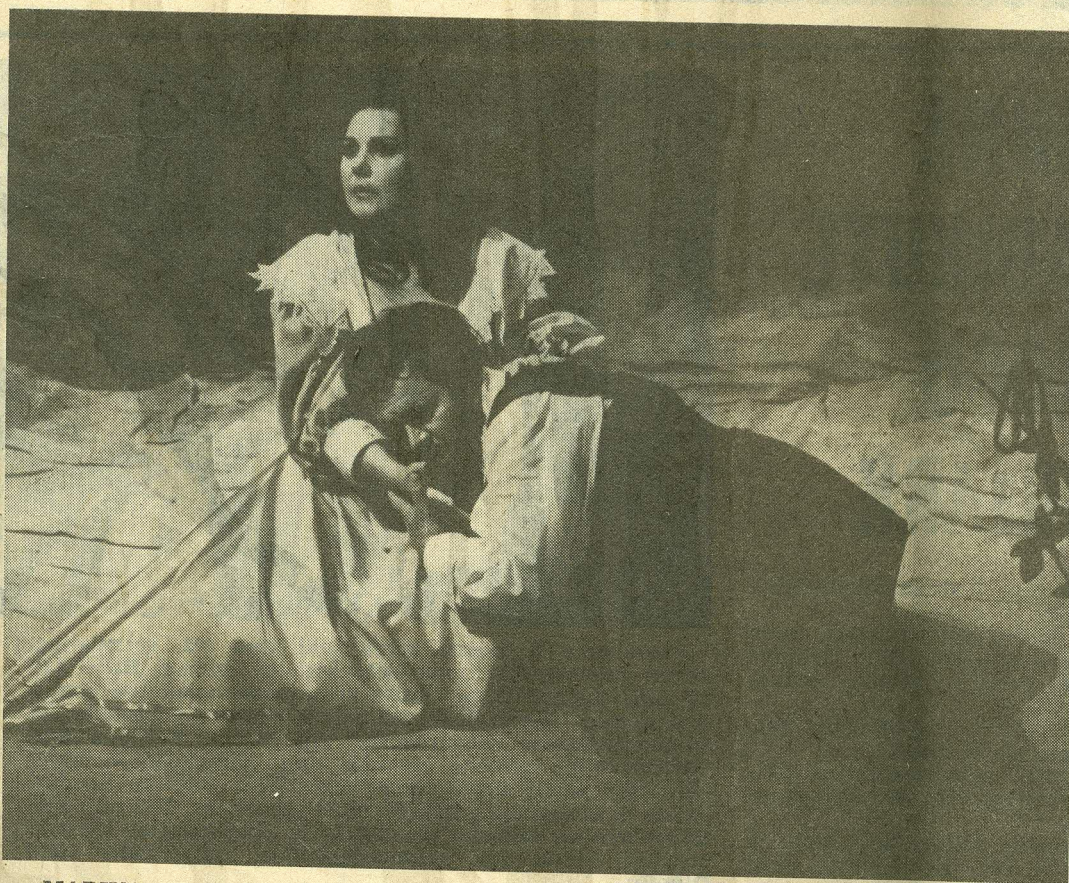
DU KESET SUURT PIDU

• Mõned mõtted «Reigi õpetajast» •

l ja si-
päevi
üle hul-
meeli-
Eduard
õpeta-
selle la-
rahvale
näha ja
tegutse-
juures.
eda se-
pukust»
usi sel-
ks! Aga
osaliste

ei jul-
i ja eks
kompe-
utsutud.
seniga»
vokaal-
uid se-
ja väl-
juhul
teosta-

sel (5.
m pea-
hingese-
a part-
Kuuse
teastes
si tun-
jaspea,
vallu-
elilooja
ndanud
e aval-
vastaja
Kem-
s hea-
nahka
i põh-
kanud,
sul...»
keie rol-
kõige
id mis
ja vist
k viib
lise ja
a seda
Jääb
ust, et
il pole
malust

MARIKA EENSALU (Catharina) ja IVO KUUSK (Jonas Kempe).

Toomas Volmeri foto (ETA)

kehastada Massenet' Werthe-
rit.

(Loodame, et nii nagu maa-
ilma draamalavadel on taas
leitud tee näitleja-isiksuse
juurde, jõuab see ka ooperi-
teatrisse. Teatrilugu on ju
tõestanud, et ka lavastaja fan-
taasia saab rikkamalt lenna-
ta, kui ta lähtub tegijate po-
tentsiaalidest. Ja vastupidi —
mis kasu on lavastaja idee-
dest ja püüdlustest, kui teos-

tajatel jääb nappima näiteks
vokaalsetest võimetest, nagu
see on kahetsusväärset juhtu-
nud «Vikerlaste» solistide ime-
liste vokaalpartiidega praegu-
ses «Vanemuise» lavastuses,
mida nüüd ka Tallinnas näi-
dati. Tänapäeval pole selline
allahindlus enam võimalik
ega vajalik.)

Julgen väita, et «Reigi õpe-
taja» 3. pilt on eesti ooperi-
loomingu kauneim lehekülj —

asetaksin selle oma mõjujõult
E. Aava «Vikerlaste» Juta-
Ülo dueti kõrvale. Marika
Eensalu lauljateele on toonud
see ooper õnneliku lehekülje.
Osa sobib talle kõigiti — vo-
kaalselt särav, sisepinged
hästi välja mängitud; protest
halli elu vastu, millegi lum-
mava ootamine ja suur kirg-
gastumine läbi leitud armas-
tuse.

Peab ütleva, et 3. pildis on

lavastajal ja kunstnikul õn-
nestunud leida mõjusalt kaa-
samängiv sümböolika — tunde-
deis lõomavad armastajad
oleksid nagu algusest peale
naelutatud risti (stseen toi-
mub matmispaigas), ja samas
valitseb Saalomoni ülemlau-
lust õhkuv üllus. Üldse on
Ingrid Aguri kujundus muu-
sikat toetavalt napp ja täpne.

Hans Miilbergil on Lempe-
liuse rollis õnnestunud tuua
välja kõige olulisemad jooned
— fanaatiline usk oma tee
õigsusse ning rivaali tekkimi-
sest lõkkelepaisunud suur
inimlik armastus Catharina
vastu. Autorid on andnud sel-
le osa esitajale kõige enam
võimalusi. Kui suures tüli-
stseenis võiks ju soovida, et
lauljal oleks hääle kõlajõus
varuks veel üks nüanss, siis
targa näitlejana oskab H.
Miilberg ka siin end maksma
panna.

Lavastaja on pingestanud
kõik konfliktsituatsioonid kül-
laltki täpselt, ja seda nii, et
pingelangust ei teki etenduse
lõpuni. Meeldib muusika väga
täpne režiiline jälgimine. E.
Tubina muusika sümfooniline
loomus annab kõik tundeil-
mingud väga lakooniliselt ja
täpselt, ning kui me teemasid
jälgime, saame osaliseks ime-
lises mikromaailmas, millel
tegelikult kosmilised mõõtmed.

Ei saa minna mööda väga
olulisest asjaolust: on ülim
nauding kuulata hea tekstiga
ooperit. Aitäh Jaan Krossile!
Et etendus nii terviklik, on
ühise töö tulemus, kuid ega
kõik saaks laval laabuda, kui
poleks vundamenti — muusi-
kalist tervikut. Orkester ees-
otsas Paul Mägiga kõlas puh-
talt, emotsionaalselt — väga
lauljaid arvestavalt. Viimane
on «Estonia» teatris olnud sa-
geli probleem.

Veel kord tänu tegijatele ja
pikka iga etendusele!

MARI-LIIS POOL